

เทศน์เช้า วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

คนเราเกิดมาทุกคนหาที่พึ่ง ถ้าเราหาที่พึ่งของเราได้ มันจะเป็นประโยชน์กับเรามาก คนหาที่พึ่งเป็น เพราะมีความศรัทธามีความเชื่อ จริตนิสัยของคน จริตนิสัยของใจ ใจถ้ามีความเชื่อมีความอ่อนนุ่มต่อธรรม อ่อนนุ่มต่อความเป็นจริง ธรรมคือสัจจะความจริง ถ้าเราอ่อนนุ่มต่อความเป็นจริง มันจะหาสัจจะเข้ามาในหัวใจของเรา แต่ถ้ามันไม่มีความจริงในหัวใจ มันกระด้างในหัวใจ

วันวาเลนไทน์ วันแห่งความรัก มันรักอะไร พระพุทธเจ้าบอก “ที่ไหนมีความรัก ที่นั่นมีความทุกข์” แต่ทางโลกเขาบอก ที่ไหนมีความรัก ที่นั่นมีความสุข เขาพยายามจะหาความรักกัน ความพอใจของเขาเป็นความสุข...ความสุขที่ไหน มันจับที่ไหน มันพึ่งไม่ได้ทั้งหมด อาศัยร่างกายของเรา อาศัยความสมปรารถนาของใจที่มันปรารถนากัน มันก็ไม่สมความปรารถนาหรอก สิ่งนี้เป็นเหยื่อ เหยื่อล่อให้โลกติดอยู่กับภัย โลกติดอยู่กับเรื่องอย่างนี้ อยู่กับเหยื่อสิ่งต่างๆ นี้ ล่อให้พลาดคิดเหยื่อ แล้วเราก็คิดเหยื่อมาตลอด ตั้งแต่กับแต่กัลป์ไหนก็แล้วแต่ ชีวิตนี้เกิดตายๆ ใครจะปฏิเสธหรือไม่ปฏิเสธว่าชีวิตนี้มันจะมีไม่มี ไม่สำคัญ สำคัญที่ว่าเมื่อวานก็มี วันนี้ก็มี พรุ่งนี้ก็ต้องมีไป จิตนี้มันก็เป็นสภาวะแบบนั้น มันไม่เคยตาย มันสืบต่อของมันตลอดไป มันเกิดสภาวะไหน เพราะมันกินเหยื่อ เหยื่อที่ว่าวันแห่งความรัก วันแห่งความรักความใคร่ความปรารถนา มีความปรารถนา ความปรารถนาเกิดที่ไหน หัวใจมันก็ต้องมีความแสวงหาที่นั่น สิ่งที่มีเชื่อที่ไหน มันต้องมีความสืบต่อที่นั่น ถ้ามันมีความรักที่ไหน มันต้องมีความปรารถนา มันต้องสืบต่อไป

ความเกิดความตายมันเกิดตายจากหัวใจของเราก่อน ความปรารถนาความต้องการมันเกิดขึ้นมา ความต้องการมันก็แสวงหาของมันไป แล้วมันไปเข้ากับตัวของใจ ตัวของใจคือตัวไม่เคย

ตาย สิ่งที่ไม่เคยตายมันแปรสภาพตลอดไป สิ่งนี้ขับเคลื่อนไป พระพุทธเจ้าถึงบอกว่า “ที่ไหนมีความรัก ที่นั่นมีความทุกข์” มีความปรารถนา มีความทุกข์

ทุกข์คืออะไร? ทุกข์คืออริยสังข์ ทุกข์มันมีเพราะเหตุไร? ทุกข์มันมีเพราะว่าจิตนี้มันมีโดยธรรมชาติของมัน มันต้องมีสิ่งนี้โดยธรรมชาติของมัน พอมีขึ้นมาแล้วมันก็มีความปรารถนาในความเห็นของมัน คือความรัก ความต้องการของมัน มันเป็นสภาวะแบบนั้น มันมีอยู่โดยธรรมชาติของมันถึงต้องทำลายมัน

วันมาฆบูชา เราพยายามทำบุญกุศลกัน เพื่อแสวงหาตนเอง เขาแสวงหาความรัก เขาแสวงหาที่พึ่งที่อื่น เขาแสวงหาขนาดไหน เขามีแต่ความทุกข์ เขาไม่สมความปรารถนา คนแสวงหาตัวเอง คนนั้นจะมีความสมความปรารถนา แสวงหาตัวเอง พยายามค้นคว้าหาตัวเอง ทำบุญกุศลขึ้นมาเพื่อแสวงหาใจ ให้ใจมีที่พึ่ง ภาวสวะ ใจนี้รับสภาวะต่างๆ รับบุญรับกุศล รับบาปอกุศล มีความทุกข์ในหัวใจ รับบุญกุศลคือความสุขความพอใจของใจ ถ้ารับสิ่งนี้ มันจะค้นคว้าเข้ามาหาเรา

นี่เกิดมาแล้วไม่หลงเหยื่อทำให้เราเกิดมา อวิชชาปุจฉา สงขารรา อวิชชาคือความไม่รู้ทำให้เราเกิดมา เกิดมาเราก็ต้องตายไป ต้องตายไปข้างหน้าแน่นอน คนเราเกิดมาจะต้องตายเด็ดขาดเลย แล้วตายไปนี้มีสภาวะสิ่งใดเป็นที่พึ่งได้ มันต้องแสวงหาสิ่งที่พึ่งของเรา นี่แสวงหาตนเองแสวงหาตนเองเพื่อละสิ่งนี้ ละสิ่งที่มันขับเคลื่อนไป ละความรัก ความรักที่มันรัก เราไม่ให้มันมีความรัก มันมีความเมตตาสงสาร

เรามีพ่อ มีแม่ มีลูกมีเต้าขึ้นมาทุกคน มันต้องมีเมตตาสงสาร ความเกาะเกี่ยวของใจมันมีโดยธรรมชาติของมัน ให้มีความเมตตาเห็นไหม เมตตาจ้าจุนโลก ถ้ามีความเมตตานี้มันจ้าจุนโลกมันไม่ต้องการความปรารถนา ความรักที่บริสุทธิ์ ความรักที่พ่อแม่ให้กับลูก ไม่ต้องการสิ่งตอบแทนใดๆ ที่เกิดขึ้นมาจากลูกเลย แต่ต้องการให้ลูกประสบความสำเร็จในชีวิตจะมีความสุขมาก ความสุขของพ่อแม่คือลูกประสบความสำเร็จในชีวิต ลูกมีที่ยืนในสังคม สังคมนีมีที่ให้ลูกเรายืนได้ ความรักของพ่อแม่ไม่มีความปรารถนา

แต่ความรักของเรามันโกหก มันโกหกของเราคือตรงไหน เพราะมันรักนวลสงวนตัวเราเองก่อน มันห่วงตัวเราเอง มีเราถึงมีเขา มันรักตัวมันเองก่อนถึงรักคนอื่นตลอดไป ถ้าไม่มีเรานี้มันจะรักใคร มันรักใครไม่ได้หรอก มันไม่มีความปรารถนาไปรักใคร แต่มันเมตตาสงสาร มันมีความ

รักมันมีอย่างนั้น แต่ความรัก เพราะมันรักตัวมันเองก่อน พระพุทธเจ้าถึงให้คนอื่นว่าตัวเองใจ ทำลายตนเอง ทำลายความเห็นของเราให้ได้ ทำลายสิ่งที่เป็นตัวตน เป็นสิ่งที่ เป็นภวาสวะ ทำลาย สิ่งที่เป็นความคิด ทำลายความคิดแล้วมีความคิดใหม่? มี ทำลายความคิดคือสิ่งที่มันเกาะเกี่ยวกับ ใจ มันไม่เกาะเกี่ยวกันไป

สุอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่มีชีวิตอยู่ มีขันธอยู่ ขันธยังมีอยู่ สมมุติยังมีอยู่ในหัวใจ สมมุติที่มันเป็นเรื่องโลกอยู่ แต่พอพระอรหันต์ตายไป ขันธกับธาตุทิ้งไป นั่นนะไม่มีจริงๆ ไม่มี ต่อเมื่อมันไม่มีแล้ว ฉะนั้น ถ้าทำให้มันไม่มี มันก็ไม่มีสิ่งนั้น แต่มันมีเศษส่วนอยู่ มันมีของเก่าอยู่ มันถึงมีเหมือนกัน พระอรหันต์ที่มีชีวิตอยู่ก็ใช้ชีวิตปกติเหมือนปุถุชนเรานี้แหละ เหมือนกัน แต่ ต่างกันราวฟ้ากับดินเรื่องขันธกับใจ ใจนี้จะไม่เกี่ยวกับธาตุขันธ เพราะใจนี้มันทำลายตัวมันเอง ก่อน จิตที่มันทำลายตัวมันเอง มันไม่มีแรงดึงดูดในตัวมันเองแล้ว มันจะไปติดสิ่งใด มันต้องไม่ติด ขันธใช้ใหม่

แต่นี้เราไม่ได้ทำลายจิตเราด้วย แล้วขันธก็ติดกับหัวใจไปด้วย สิ่งที่เป็นขันธคือความคิด ขันธคือสังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง ความคิดเรานี้ติดแนบไปกับใจ แล้วมันก็ปั่นป่วน หัวใจไปตลอดไป แล้วเราก็ก็นั่งลงเอาข้างนอก เห็นใหม่ เราหลงเหยื่อตัวเอง โดยหลงอวิชชา ไม่ รู้สึกตัวเองเลย เราเวียนตายเวียนเกิดมาแล้ว เรายังหลงไปกับเรื่องโลก ตื่นไปกับเรื่องโลกอีก โลกเป็น เรื่องของโลก เป็นเรื่องของกระแสของโลกเขาณะ มันเป็นธุรกิจ มันเป็นสิ่งต่างๆ เขาแสวงหา ผลประโยชน์ของเขา เราก็ดูต้องเป็นเหยื่อของเขาไปเลย

เราอยู่ในสังคม สังคมเป็นแบบนั้น เราก็กอยู่ในสังคม เราไม่ปฏิเสธสิ่งนั้น เรื่องเขาจะเป็นไป ให้เป็นไป ผู้ที่รู้ใจ ผู้ที่ฉลาด เห็นใหม่ รู้ตัวเองด้วย รู้ความคิดของตัวเองด้วย รู้ว่ามันลื้อออกไปด้วย แต่คนที่ไม่รู้นะ ไม่รู้จักตัวเองเลย ไม่รู้จักสิ่งใดๆ เลย แล้วก็มีแต่ความคิด เอาความคิดนี้ฟาดฟันกัน นะ พยายามเบียดเบียนกันด้วยความคิดของเรา กระทบกระถังกันไป หมุนเวียนออกไปเป็น ความคิดมันเบียดเบียน

เบียดเบียนตนเองก่อน คิดขึ้นมาก็เบียดเบียนเราแล้ว เวลาเรามีความคิดขึ้นมา มันขุ่นนะ หัวใจฟุ้งซ่านมาก ความฟุ้งซ่านของใจ เวลามันกวนใจขึ้นมา ทุกคนจะรู้ว่ามันกวนใจขนาด ไหนเวลาความคิดที่มันคิดขึ้นมาแล้วเราไม่สมความปรารถนา มันจะกวนใจขนาดไหน มัน

เบียดเบียนตน แล้วก็เบียดเบียนคนอื่น มันถึงไม่สามารถชำระกิเลสได้ ไม่สามารถเอาชนะตัวตนได้

ในศาสนาพุทธสอนเรื่องปัจจัยตัดตั้ง สอนเรื่องอริยสัจ สอนเรื่องความเป็นจริงในหัวใจของเรา สอนเรื่องความเป็นจริงของเราขึ้นมา นี่มันเป็นอริยสัจ มันเป็นความจริงแน่นอน สิ่งที่น่าอนันนี้มันในกฎของอนิจจัง ธรรมะนี้ถึงไม่มีใครเห็นใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาค้นคว้าสิ่งนี้ขึ้นมาได้ ค้นคว้าเรื่องอริยสัจ เรื่องตามความเป็นจริงขึ้นมา แล้วเป็นความจริงของใจดวงนั้น

นี่ก็เหมือนกัน มันมีอยู่ในหัวใจของเรา มีความรู้สึกของเรา เราต้องพยายามค้นคว้าของเรา เพราะไม่มีใครสามารถช่วยใครได้เลย เพียงแต่บอกแผนที่ดำเนิน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้ มันเป็นแผนที่ที่ประเสริฐนะ มันมีเครื่องดำเนิน เหมือนมียา ถ้าคนไข้กินยานั้นก็จะหายจากยา คนไข้ปฏิบัติยานั้น ธรรมะมีอยู่ สัจจะความจริงมีอยู่ แต่เราปฏิเสธ ปฏิเสธเพราะความโง่ของเรา

เราโง่ในตัวเราเองแล้วเรายังไม่รู้จักรว่าตัวเราโง่นะ เรายังปฏิเสธสิ่งต่างๆ ที่มันมีอยู่ เราปฏิเสธได้ไหมว่าพระอาทิตย์เกิดขึ้นมาจะมีแสงสว่าง มันปฏิเสธไม่ได้เพราะอะไร เพราะเราเห็นกับตา แต่เรื่องของใจมันโดนวิชาปิดไว้ พอโดนสิ่งที่ว่ามันปิดไว้ เราก็ปฏิเสธทุกอย่าง ทั้งๆ ที่มันมีติดบอด มันโง่งงแต่คู่กันในตัวมันเองนะ ถ้าคนฉลาด มันต้องมีความสว่างในใจ มันจะมีความลึกลับสงสัยไหม

เราปฏิเสธว่าสิ่งนั้นไม่มี เราก็สงสัย ปฏิเสธว่าโลกหน้าไม่มี ตายแล้วสูญ ไม่มีสิ่งต่างๆ เราปฏิเสธทุกอย่าง แต่เราก็สงสัย มีหรือไม่มีหนอ มีหรือไม่มีหนอ มันก็มีความลึกลับสงสัยในหัวใจเด็ดขาด เพราะมันมีวิชา จะฟันธงว่ามีหรือไม่มี ไม่มีโดยเด็ดขาด มันจะเชื่อขนาดนั้น ก็เป็นความโง่ของมัน เพราะสิ่งนั้นมีอยู่

สิ่งที่มีอยู่ มันมีอยู่โดยสัจจะความเป็นจริง เราจะเห็นหรือไม่เห็นเราก็ปฏิเสธไม่ได้ วันพรุ่งนี้มันจะมาถึงขนาดไหน เรายังคาดหมายไม่ได้ แต่มันก็ต้องเดินไปข้างหน้าเหมือนกัน ชีวิตนี้ก็เหมือนกัน ถึงที่สุดแล้วมันต้องพลัดพรากนะ ใจต้องหลุดออกไปจากร่างกายนี้แน่นอน คนเราตายคือใจนี้หลุดออกไปจากร่างกายนี้ แล้วก็ไปแสวงหาสถานะอันใหม่ มันก็ทุกข์อันเก่า เป็นสมบัติอันเดิม แต่สถานะทางโลกมันเจริญหรือว่ามันเสื่อม มันจะเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

เรื่องประวัติศาสตร์ สมัยก่อน สมัยที่ไม่มีเครื่องจักร ทุกคนทำงานเสมอภาคกัน ต้องเล่นเรือด้วยลม ทุกอย่างเป็นไปด้วยธรรมชาติหมดเลย แต่พอมีเครื่องจักรไอน้ำขึ้นมา โลกเปลี่ยนไป นี่ก็เหมือนกัน การเกิดการตาย เราไปเจอตรงไหน ชีวิตเราจะไปเจอตรงไหน นี่โลกมันเปลี่ยนไป แต่ใจดวงนี้มันจะทุกข์ตลอดไป แล้วจะทุกข์มากกว่านี้ไปตลอดถ้าเรายังตามโลกไปนะ

เชื่อโลกไป ไปกับโลกเขา มันก็จะเป็นแบบนั้น เราต้องไม่เชื่อโลกเขา โลกเขามีอยู่ ให้มีอยู่แบบนั้น แต่เราต้องฉลาดในตัวเอง เราต้องพยายามแก้ไขตัวเอง เราต้องเอาตัวเองพ้นออกไปจากเรื่องของโลกเขาให้ได้ ถึงต้องแสวงหาตัวเองไป

ทาน ศีล ภavana มีทาน ให้ทานขึ้นมาเพื่อฟังธรรม มีศีลขึ้นมาปฏิบัติเพื่อให้ใจปกติ แล้วก็มีภavana ภavanaเท่านั้นชำระกิเลสได้ ปฏิบัติบูชาเท่านั้นเป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด แล้วปฏิบัติถึงที่สุดแล้วใจจะพ้นจากทุกข์ได้เอวัง